

دستورالعمل حمایت مالی از انتشار مقالات آزاد (Open Access)

۱- کلیات :

«دسترسی آزاد به اطلاعات علمی» به منظور رفع انحصار ناشران تجاری بر تولیدات علمی دانشگاه ها و غلبه بر «بحران نشریات» (یعنی رشد سرسام آور قیمت اشتراک آنها) شکل گرفت. پیش از آن نیز در برخی حوزه ها و کشورها به ویژه در حوزه پزشکی در امریکا برخی مجلات با یارانه های دولتی به رایگان در اختیار خوانندگان قرار می گرفتند. با توجه به آن که نشر علمی مستلزم صرف هزینه و سرمایه گذاری کلان و در عین حال داشتن تخصص نشر و توزیع است، جنبش دسترسی آزاد، با مقاومت ناشران و موانع مالی بسیاری برخورد کرد. از این رو، چندین مدل مالی برای غلبه بر این مشکل پدید آمد. همچنین، ناشران برای همراهی با مطالبات طرفداران این جنبش برخی مدلها را خود پیشنهاد دادند. اهم مدلهای دسترسی آزاد رایج عبارتند از:

مدل سبز: نویسندگان می تواند مقاله خود را در وب سایت شخصی، سازمانی یا بین المللی به طور رایگان در اختیار همگان قرار دهد. این مدل مستلزم پرداخت هیچگونه وجهی از سوی نویسنده یا خواننده نیست. (خواننده تنها برای نسخه رسمی مقاله که در مجله منتشر شده است باید وجه اشتراک بپردازد.)

مدل طلایی: محتوای مجلات طلایی به طور آزاد در اختیار خوانندگان قرار می گیرد. کل محتوا یا بخشی از محتوای مجله برای خواننده آزاد و رایگان است. این مدل بسته به الگوی مالی آن خود به دو شاخه تقسیم می شود:

۱-۱- مجلاتی که هزینه های خود را از محل یارانه ها و کمک ها تامین می کنند (کل محتوا خواه برای نویسنده خواه برای خواننده رایگان است).

۲-۱- مجلاتی که هزینه های خود را از نویسنده یا سازمان مادر وی در قالب «هزینه انتشار مقاله» یا APC^۱ تامین می کنند. این مجلات خود به دو گروه تقسیم می شوند:

۲-۱-۱- مجلات طلایی محض که پرداخت وجه انتشار در آن **الزامی** است و انتشار مقاله پذیرش شده منوط به پرداخت این وجه است.

۲-۲-۱- مجلات هیبرید: پرداخت وجه انتشار در آن **داوطلبانه** است و انتشار مقاله پذیرش شده تحت تاثیر (عدم پرداخت این وجه قرار نمی گیرد. به این ترتیب، مجله مقالات را در دو گروه پولی و آزاد منتشر می کند. وجه گروه نخست از محل درآمدهای مجله به دست می آید و وجه گروه آزاد از نویسندگانی که **داوطلبانه** درخواست دسترسی آزاد به مقاله خود را دارند تامین می شود.

- بسیاری از مجلات بند ۲-۱ برای نویسندگان کم درآمد تخفیفات یا معافیت از پرداخت در نظر می گیرند.
- ۳-۱- مجلات سیاه یا نامعتبر: پرداخت پول الزامی است، این مجلات، اعتبار ندارند گرچه در پایگاه های معتبر باشند.
- جریان های سودجویی از فرصت پیش آمده سوء استفاده کرده و اقدام به انتشار مجلات دسترسی آزاد بی اعتبار یا کم اعتبار کرده اند که به مجلات Predatory OA مشهور شده اند. گاهی حتی تمامی مجلات یک ناشر در این زمره است که خود ناشر هم Predatory تلقی می شود.

^۱Article Processing Charges

- فهرست بسیاری از این مجلات در قالب «لیست سیاه» وزارتین و همچنین دانشگاه آزاد تدوین شده است. با این حال، برخی مجلات هنوز شناسایی نشده اند یا این که به تازگی منتشر شده‌اند.
- در مورد مجلاتی که در لیست سیاه وزارتین و همچنین دانشگاه آزاد قرار ندارند شورای پژوهشی دانشکده ها می‌توانند تصمیم‌گیری کنند.

۲. اهداف:

بر اساس آنچه در مقدمه آمد، ضروری است سیاست های دانشگاه شیراز در حمایت از این جنبش روشن و شفاف باشد تا:

- الف) ضمن حمایت از آرمانهای آزادیخواهانه آن،
- ب) کیفیت مقالات نیز تضمین شود و
- ج) در عین حال، با توجه به مشکلات مالی فراروی دانشگاه، در مواردی که حمایت از این آرمانها بدون پرداخت وجه میسر است، از پرداخت این وجوه تا جایی که امکان دارد پیشگیری شود.

۳. منابع شناسایی مجلات دسترسی آزاد :

- الف) مجلات طلایی محض : پایگاه Sherpa-Romeo و راهنمای مجلات آزاد DOAJ
- ب. (مجلات طلایی هیبرید : پایگاه Sherpa-Romeo و وب سایت ناشران معتبر
- ج) مجلات سیاه یا نامعتبر: لیست های سیاه وزارتین و دانشگاه آزاد اسلامی و شورای پژوهشی دانشکده‌ها

۴. شرایط حمایت :

- مقالات پذیرفته شده برای انتشار در مجلات طلایی محض (موضوع بند ۱-۲-۱) مورد حمایت قرار می‌گیرند.
- ۱-۴- عضو هیات علمی موظف است پیش از ارسال مقاله برای مجله، براساس بند ۳ از اعتبار مجله موردنظر اطمینان حاصل نماید. همچنین بررسی نماید که مجله در لیست مجلات سیاه قرار نگرفته باشد (موضوع بند ۱-۳).
 - ۲-۴- شایسته است عضو هیات علمی از تخفیف یا معافیت پرداخت وجه انتشار که در مجلات در نظر گرفته شده است استفاده نماید.
 - ۳-۴- شایسته است عضو هیات علمی، پیش از انتخاب مجله نسبت به موارد ذیل اطمینان حاصل نماید:
 - الف) مجله ای با درجه اعتبار مشابه در موضوع مربوطه (بدون درخواست وجه انتشار) وجود نداشته باشد.
 - ب) امکان انتشار در مجله‌ای با درجه اعتبار مشابه در موضوع مربوطه (بدون درخواست وجه انتشار) وجود نداشته باشد.
 - ۴-۴- حمایت تنها از انتشار در مجلات معتبری صورت می‌گیرد که در لیست JCR به شرح جدول (۱) وارد شده باشند.
 - ۵-۴- مجلات هیبرید موضوع بند ۱-۲-۲ و مجلات سیاه یا نامعتبر موضوع بند ۱-۳-۳ حمایت نمی‌شود.

۵. مبلغ حمایت

سقف مبلغ حمایت بر اساس سطح اعتبار مجله و با پرداخت معادل ریالی هزینه انتشار بر اساس جدول ذیل

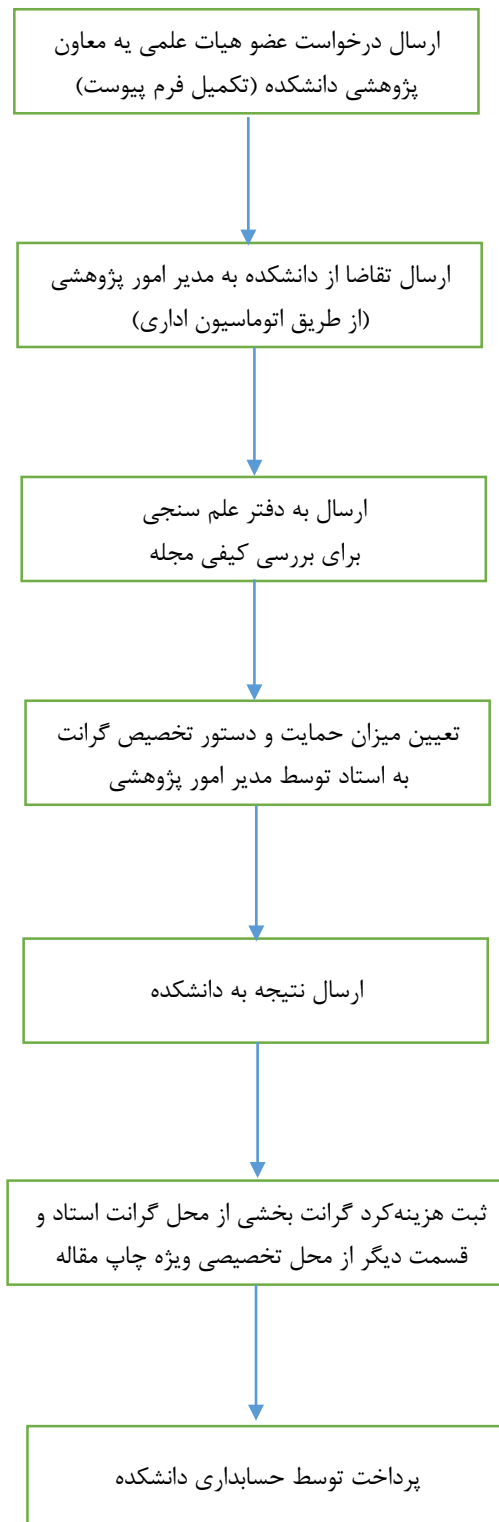
تعیین می گردد:

سهم حمایت معاونت پژوهشی	سقف مبلغ مورد حمایت (به دلار)	شاخص	پایگاه
٪۱۰۰	۲۰۰۰	Top 10 percent	JCR
٪۱۰۰	۱۰۰۰	Q1	
٪۷۰	۵۰۰	Q2	
٪۴۰	350	Q3	
٪۵۰	۳۰۰	Q4	

تذکر:

- حمایت از مقالات چاپ شده در مجلات دارای شاخص‌های **Q3 , Q2 , Q1, Top 10 Percent** شامل تمام رشته‌ها می‌باشد.
- حمایت از مقالات چاپ شده در مجلات دارای شاخص **Q4** فقط برای رشته‌های علوم انسانی و هنر می‌باشد.
- تعداد حمایت مالی سالانه برای هر عضو هیات علمی از مقالات دارای شاخص‌های **Top 10 Percent** و **Q1** سقف ندارد.
- تعداد حمایت مالی سالانه برای هر عضو هیات علمی از مقالات دارای شاخص‌های **Q2** یا **Q3** و یا **Q4** مجموعاً یکبار در سال تحصیلی می‌باشد.

گردش کار حمایت مالی از انتشار مقالات آزاد

حمایت مالی از انتشار مقالات آزاد (Open Access)

مشخصات متقاضی

نام: نام خانوادگی:
دانشکده: مرتبه علمی:
پست الکترونیکی: شماره تماس:
بخش:

مشخصات مقاله

نام و نام خانوادگی نویسندگان:
عنوان مقاله:
نوع مقاله:
DOI مقاله:
نام مجله:

* یک کپی از صفحه اول مقاله و مستندات پرداخت وجه چاپ مقاله ضمیمه گردد.